

Sămănătorul

Revistă Literară Săptăminală

Supt îngrijirea d-lor :

D. ANGHEL, ST. O. IOSIF, M. SADOVEANU, C. SANDU-ALDEA, ION SCURTU

PENTRU PARTEA LITERARĂ.

G. M. MURGOCI

PENTRU PARTEA ȘTIINȚIFICĂ.

Sumarul :

- X. X. — Bogdan Petriceicu Hașdeu.
I. MINULESCU. — Romanța zilelor de eră (poezie).
IOAN ADAM. — Plaja Mamaia (impresiuni de vară).
I. SPULBER. — Fantazie Medievală.
G. D. MUGUR. — Din țara Lăcunilor (note de drum).
D. MIHALACHE-CÎRCINOV. — Poveste.
Sc. și Șt. P. — Cronică.

REDAȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA :

B-dul ACADEMIEI No. 3. — Str. EDGAR QUINET No. 4.

BUCUREȘTI

EXEMPLARUL :

În țară . . . 20 bani
În străinătate 25 ,

ABONAMENTUL ANUAL :

În țară . . . 10 lei
În străinătate : 12 ,

„MINERVA”

**Institut de arte grafice și editură, Bd. Academiei, 3
Strada Edgar-Quinet, 4, București.**

A apărut:

NUVELE

BCU Cluj / Central University Library Cluj

IOAN SLAVICI

Prețul: LEI 1.50.

De vânzare la toate Librăriile.

SĂMĂNĂTORUL

REVISTĂ LITERARĂ SĂPTĂMINALĂ

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA :
B-dul Academiei, 3,
Strada Edgar Quinet, No. 4.
BUCUREȘTI

ABONAMENTUL ANUAL

În țară 10 lei
În străinătate 12 »

✠ BOGDAN PETRICEICU HAȘDEU

Bogdan Petriceicu Hașdeu s'a stins săptămîna trecută la Cimpina în vîrstă de 71 de ani.

De cîți-va ani, ilustrul savant, a cărui activitate îmbrățișează toate ramurile culturale din Țara noastră, se retrăsese în castelul *Julia Hașdeu* și acolo, înconjurat de evocatoarea bizarerie artistică a atîtor neprețuite bibelouri, trăia în tovărășia iubiților morți. De la moartea Juliei, bătrînul academician devenise cel mai convins adept al Științelor oculte.

Pentru noi, Hașdeu, joacă acelaș rol pe care marii enciclopediști l'aù jucat acum două secole în Franța.

Filosof, filolog, istoric, poet, dramaturg, ziarist și polemist temut, Hașdeu a scris tot ce-a gîndit, tot ce-a crezut, tot ce-a știut.

Istoria critică a Romîniei, *Cuvinte din bătrîni* și *Magnum aeti-mologicum Romaniae*, sunt opere a căror concepție tehnică, fac din autor cea mai măreață și în acelaș timp cea mai senină figură din întreaga noastră manifestare culturală. Prefața scrisă pentru studiul său istoric *Ion Vodă cel Cumplit*, poate servi ca model de proză romînească chiar literaturii de mîine. *Răzvan și Vidra* rămîne cea mai reușită dramă istorică, față de mulțimea neisbutitelor încercări literare din vremea aceia, iar prin *Revista nouă* care astăzi mucezește prin rafturile anticarilor după Boulevard, timp de 8 ani, Hașdeu a relevat publicului blazat talantele literare, după atunci.

Hașdeu lasă aproape 30 de volume, dintre care, afară de cele menționate mai sus, cităm în mod cronologic:

Analise literare externe (1864), *Viața și scrierile lui Luca Stroici* (1864), *Filosofia portretului lui Tepeș Vodă* (1864), *Istoria toleranței religioase în Romînia* (1865) *Goșii și Gepizii în Dacia* (1877), *Cronica lui Zilot românul* (1884), *Stc cogito* (1895) *Cine? De unde? De cînd?* (1894) *Sarcasme* (1897) și comedia *Trei crai de la răsărit*. Ca

ziarist a dirijat următoarele ziare și raviste: *Foaia din Moldova* (1862) *Lumina istorică a României* (1865—67), *Satirul* (1866), *Trajan* (1869) *Columna lui Trajan* (1887), *Revista nouă și România Jună*.

Din toate aceste opere, Hașdeu ne apare acelaș deopotrivă — scriitorul convins, hotărît a înfrunta orice piedică ce i-ar fi putut zădărnici cercetările sale și gata armat pantru a răspunde or căror argumente contrarii celor ce credea.

Următoarele rînduri scrise de Hașdeu despre sine însuși, ne dă cea mai deplină măsură să-l judecăm ca om și ca scriitor:

...în istorie, în filologie, în or ce sferă a conștiinței, eu am fost totdeauna sceptic, respingînd autoritarismul de sus ca și popularitatea de jos, și croindu-mi pretutindenî singur, prin propriile mele cercetări după isvoare, o cale nouă, bună sau rea, cum mă tăia capul, dar din lumină curată, fără frică de nimeni, fără folos personal, fără fățărnicie, fără reclamă...

X. X.

ROMANȚA ZILELOR DE ERI

Taci —

Să nu 'mi deștepți tristețea amintirilor culcate
In sicriurile-albastre ale zilelor de eri!...

Taci —

Să nu 'mi deștepți în suflet, tragediile jucate
In aplausele mute ale 'ntîilor dureri!...

Treci tăcut ca beduinul ce cutreeră nisipul,

Treci tăcut ca cel ce 'și pune mîinile 'ncruciș pe piept
Și să nu mă chemi pe nume

Să 'mi re'nvii din piatră chipul

Sfinxului ce-ar vrea să-mi spună că e timpul să-l deștept.

Ocolește-mă cu groază ca pe-un stîrv de om, ucis

Nu de oameni,

Ci de mîna ne 'ntrupatelor dorinți.

Și pe piatra funerară, nu 'mi celi poemul scris

De-un nebun —

Adus de-aiurea de mulțimea de cuminți!...

Ocolește-mă cu groază!...

Dar oprește-te de-o parte

Să mă poți privi de-a 'ntregul!

Și să-mi spuî ce-ți par; —

Eu sunt

Stropul vinului ce piere priu paharele deșarte

Și 's romanța nesfîrșită!... căci arcușele s'au frînt.

ION MINULESCU.

PLAJA MAMAIA

(IMPRESIUNI DE VARĂ).

IV.

La Moară.

Timpul trece nebăgat în seamă și prinzul s'apropie tulburător.

Părăsim hirjoana și nisipul și urcăm în trăsură.

Lăsăm duna să se ducă singură pînă la celălalt țarm și noi facem la stînga, pe la capul lacului, ca să luăm masa la cîrciuma de la moara de apă.

Zăgazul care îndreaptă apa în spre scocul morei, e o înjghebare trecătoare, încît, cînd îl vezi cum se burdușește la mijloc, de deabea oprește năvala ridicată a cursului, grăbești și fără foame mersul, de frică să nu plesnească hamzalele lacului, că cercurile slabe ale unei buți prea pline.

Fiorul ține ciți-va pași numai și zăgazul lărgit se întărește puternic, deoparte și de alta, cu înrădăcinarea a două perdele de răchiți bătrîne, care adumbresc și întunecă drumul.

Huruitul morei și sbaterea apei în scoc, umplu toată împrejurimea.

Intrarea în bătătura morei, se face sub bolta nestrăbătută a perdelei de răchiți.

Trăsura își face loc cu greu printre carele îngrămădite.

Ciți-va dulăi, deprinși cu oaspeții se încearcă să latre mai mult de obicei.

Stăpînul morei e un armean cum se cade, care face treburi frumoase aici.

Am fost întimpinați cu multă luare aminte.

Unul din escursionisti, era cunoscut de gazdă și știa mai dinnainte ce e bun în partea locului.

Lucrurile s'aū pus la cale numai din ochi și prin semne.

Noi, cei mai străini, n'am înțeles ce se urzește.

Am văzut doar atît că tovarășul nostru cheamă pe stăpîn așa mai la o parte și-i spune rizind :

— Domnule Agopcian, ce zici, aruncăm... și-i face un semn meșteșugit cu mîna, așa... la dreapta și la stînga... de pare c'ar fi potrivit o plasă gata de asvirlit în apă.

Armeanul rîde și dă din cap cu înțeles.

Un chemat pe nume numai și din moară se arată un vlăjgan albit de făină.

Prinzul s'a alcătuit repede.

Dintr'o asvirilitură de plasă, s'a scos pește pentru un oăspăț destul de bogat.

Plătica grasă sfiriia pe grătar, pe cînd circiumarul întindea masa sub umbrarul unor salcimi stufoși.

Vin bun, salamură de pește dulce și cît ai gîndi s'a întins masa cu chef și voe bună.

Lipsea numai... crăsmărița...

In cuprinsul de afară, domnea huruitul morei, cu sbaterea apelor năvălite în scoc și strigătele răslețe ale celor veniți la măcinat.

V.

De pe deal.

Cu apropierea sărei ne gătim de ducă.

Din spre mare începuse a sufla o boare mai rece.

Ne hotărîsem să ne întoarcem la Constanța pe șoseaua care mărginește lacul pe deladeal, căci ar fi fost greu să străbatem duna prin întuneric.

Trăsura ridică dealul de la moară și ne scoate pe tăpșanul de la Mamaia.

Soarele scăpătase după dealuri.

Cuprinsul se înegura de inserare și de fiorii umezi.

Drumul duce înnainte printre sămănături frumoase.

Din mersul trăsurei ne aruncăm ochii în urmă.

Priveliștea îți copleșea vederea.

De pe deal se vedea marea imensă și înăsprită.

Și prin valurile stirnite, se întindea între două capuri, duna îngustă, de părea că-i o trîmbă de borangic uitată pe noapte afară.

De nicăiri nu se arăta tabloul mai întreg ca de aici.

Tot colțul acesta fermecat ți se desface sub ochi.

Duna se nseamnă printre ape ca o fâșie perdută, tremurată în lung de săltatul valurilor.

Cînd vezi marea încordată și neagră, cum năzue covârșitoare și se întinde lacomă pe plajă, crezi că e pornită să spele jucăria aceasta a naturei, s'o sfișie ca pe o panglică agățată numai de maluri, să treacă tumultuoasă înnainte și să-și mai revadă încă odată golful cel perdut și cotropit de ape străine.

Depart, în celălalt capăt al dunei, în spre oraș, se extompează șters în inserarea răcorită, mreaja fermecată a băilor.

Prin înnegurare se zărește fumul de la un tren, care duce pe ultimii vizitatori.

În insula Ovidiū, din lacul liniștit și sombru, se vede vilvătaia unui foc de uscături.

Marea se întartă tot mai mult, clăbucindu-și coama valurilor din tot largul, așa că spuma aruncată, pare niște solzi albi, a unui monstru de mare sborșit, gata de năvală.

Am trecut prin satul Cogealia, locuit acuma de o colonie de germani gospodari, de unde am eșit la șosea.

Seara căzuse deabinelea.

Calea pietruită coboară și albește în bătaia ochiului.

Marea se mai ivește pe la unele colțuri, s'arată tot mai întunecată, pînă se confundă cu orizontul înnegrit.

VI.

Legenda «Mamaei»

Pe valea de la Canara trăsura mergea în pasul oprit al cailor.

Prin întunericul ce împinzise cuprinsul, abea se vedeau drumeții, că să se ferească în de ei.

Unele căruțe treceau mîinate nebunește, de mai să dee în roatele trăsuri noastre.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Drumeții mai cu chef, cîntău și chiuiiau, lovind în cai, ca să se întreacă din mers.

De la cărciuma din Canara se aude un sdrăngănit de daira și versul prelungit și plâns a unui cîntăreț turc.

Agla ciogiuc, agla¹⁾

Agla Mamaia...

Am rămas cu toții nedumeriți de frîntura aceasta de vers, care după cit înțelegeam noi turcește, trebuia să aibă legătură cu duna noastră fermecată.

Am tras în bătătura hanului și ne-am apropiat de cîntăreț.

Dairaua zornăia de bătătura degetului, întărind plîsul cuvintelor lungite și tremurate.

Turcul slab, spînat și cu ochii imobilii, căsca gura larg și sbătea cuvintele între fălci, de parcă se frigea cu ele, pînă cînd la urmă le termina cu un ison prelung de ai fi crezut că le dă drumul din cimpoi.

¹⁾ Plînge copila, plînge

Plînge pe Mamaia. . .

Agla ciogiuc, Agla
Agla Mamaia...

În jurul cîntărețului erau strînși căruțași tătari, lucrători dela carieră și țărani veniți dela muncă.

Ne-am dat pe lingă un turc care o rupea romînește și care ne spiona din ochi, cu intenția vădită de a se arăta de folos.

— Ce zici de cîntecul acesta, bre ciorbagiū?

— Asta frumos este!

— Ce-i cu vorba Mamaia?

— Asta... Mamaia...

— Care Mamaie?

— Mamaia — numai una este — care altă Mamaie? Mamaia unde merge boierii la scădat...

— Și ce zice cîntecul de Mamaia?

— Asta vechi cîntec este dela bătrîni.

— Și cum vine pe romînește?

— Ei, Mamaia este frumos numai pe turcește... eu nu știu să spun tot așa de frumos, pe romînește...

— Spune atîta cît știu...

— Mamaia este o creștină... ea a fost nevasta unui beî dela Moldova. Beiful acela s'a bătut cu Turcii și era voinic tare. El ținea tunul în brațe și da foc. Da turcii tot l'a bătut pe el și l'a prins și l-a rupt în bucăți cu cămilele.

Nevasta lui s'a bătut și ea cu Turcii și la urmă a fost roabă.

Pașa dela Silistra, cînd s'a întors înapoi cu oastea, a luat și pe nevasta aceea de beiu Moldovan.

Ce-a vrut el, n'a vrut la ea.

Ea avea o fetiță de lapte.

Asta Moldovancă era creștin tare și scuipa la Turci.

Pașa a lăsat-o aici, unde este Constanța, cu parale multe și cu slugi tot Moldovani.

Fata ei a crescut mare și trăia cu măsă și nu se despărțea una de alta, Ea la măsă a ei zicea *Mamaia* — asta vorbă Moldovenească este tu știu la tine, că ești Moldovan... și pe fată Dina — Constandina chema.

Fata era frumos și mama era creștin bun.

Alah iubea mult casa lor.

Fata era balană și cu păr ca aurul; mamaia ei era tristă și bună.

Toți oameni și turcii și creștinii, da respect mare la ele.

Cînd veneau dela biserică, turcii eșea în drum și desmerda la fată:

— Ghiuzel Kiustanda...

Și Grecii lacomi ziceau:

— Psihimu Cuștanda...

Orașul tot era numai o vorbă; la toate părțile ai auzit:

— Kiustenda și Cuștanda.

Noi cînd mergeam la tirg, zicem mergem la Kiustenge și voi moldovanii ziceți azi mai frumos Constanța, tot după cum chemat fata lui-beiul dela Moldova.

Da pașa dela Silistra, tare a dōrit la el pe roaba care a lăsat aici, pe femeia beiului.

El vine cîte odată și era bun și aducea dar la moldovanca... cit aur și cercei este la Stambul, tot...

Dar moldovanca poartă haine negre și este trist tare și face cruce multă la D-zeu.

Pașa inciudat este peste tot.

El vrea acum să fure pe Mamaia, dacă a văzut că ea nu se lasă singură.

Casa la moldovancă era pe mal lîngă mare.

Fata nu este afară, Mamaia este și spală lână acolo la apă.

Era ziuă și cald mult.

Nimeni nu este, numai moldovanca spălat la apa de pe mal.

A venit atunci tilharî cu luntre de la pașa, a prins și a suit la ei pe Mamaia și a fugit.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Moldovanca atunci tare strigat, că este la tilharî.

Fata cea bălan și bun la Alah, a fugit din casă și cînd s'a văzut la măsă, tare țipat:

— Mamaia... Mamaia...

Și ea mititel și frumos a sărit la apă, să prindă la luntre.

Moldovanca tare speriat din luntre că înecă fata și ea atunci face cruce lui Alah a ei...

Fata în loc de apă, găsește la mare o punte de nisip, care duce tot drumul până la alt mal.

Moldovanca atunci nu mai este.

Fata plînge și fuge pe nisip, care a crescut sub picioarele a ei și nu știe ce să creadă la ea.

Oamenii din tirg vin aici la mare și văd minunea cea mare și pe Kiustenge plîngînd.

Ei întrebă la dânsa cu mirare:

— Kiustenge, ce cauți tu acolo la mare? Da' Kiustenge, mititel și frumos, plînge tare: Mamaia... Mamaia...

— Vezi... moldovanca a făcut cruce la Alah a ei și Alah ca s'o scape și pe ea de rușine, a prefăcut-o în punte de nisip și a așternut-o ca drum între ape, ca să nu se înecă fata...

Mamaia... a făcut Alah și minune mare este...
 Turcește, cîntec frumos, — ama romînește, nu este frumos.
 Și turcul nostru încălzit se întoarce la cîntăreț.
 — Hai, Mustafa, mai zi odată, că domnule are să dea cafea la noi...
 Dairaua tresaltă și zornăe, pe cînd cîntăreții se bocesc în tremurări
 prelungite,.. Am plătit cafelele la toți și-am plecat goniți de noapte.
 Din urmă ne ajungeau frînturile cîntecului plîns.

Agla, ciogiuc, agla

Agla Mamaia...

Emoțiunea ne stinsese glasul și îndemnam caii numai din biciu, cu
 graba oamenilor care duc acasă o comoară.

IOAN ADAM.

FANTAZIE MEDIEVALA.

*Revăd o castelană pală
 Ce sus, din turnul crenelat,
 Privește 'n depărtarea goală
 Să-și vadă multul așteptat.*

*Un nor de pulbere gălbue
 Se 'nnalță 'n depărtări; și-acum
 Ea tot mai sus în turn se sue
 Doar l'o vedea venind pe drum.*

*Dar norul s'a surpat în zare
 Și scade-acum în ea curajul...
 Ar vrea s'asculte o cîntare
 Și strigă: «Sus să-mi vie pajul»*

*Resună bolțile sonore
 Și-un paj, sub braț cu o chitară—
 Un paj ce știe s'o adore
 Grăbit ridică 'nalta scara.*

*— «Ah cîntă-mi pajule 'n surdină
 Romanța celei ce-a murit,
 Din luptă, pînă să revină
 Mult așteptatul ei iubit»*

— «Stăpînă lasă 'n pace dușii
 Și-ascultă cîntecele noi,
 Căci cel ce trece pragul ușii
 Arar se 'ntoarce înapoi»

Sărută trena albei rochii
 Și cu genunchiul în pămînt
 Șiretul paj și-ascunde ochii
 Sub gene..... și începe-un cînt.

Și blîndă picură chitara
 Și parcă'n cîntecul ciudat
 Misterios se lasă seara
 În calea celui așteptat.

Si 'n urmă puntea se ridică —
 Se face liniște 'n castel...

.....

— Ah, paj viclean, nu-ți este frică
 Că s'ar putea re'ntoarce el. —

CCU Cluj, Central University Library Cluj

ION SPULBER.

DIN ȚARA LACURILOR.

— NOTE DE DRUM —

Berna.

Sacul de turist, pălăria mare din Valais, bastonul noduros, cărțile mele și iarăși la drum. O dimineață în giuvaeruri de flori, pe țărml unui lac cu sclipiri de argint: *Neuchatel*.

În vremuri patriarhale, călătorii cari porniau din Neuenburg-ul protestant, mergeau în cetatea «Curiei Confederațiunei Elvetice» în diligențe mari și-un cîntec vesel li era drumul în valea Aarului, prin fermecatele grădini cu flori, pînă 'n Berna veche.

Așa călătoriau nobilii și țăraniii Alpilor de la divinul Angelus al zorilor pînă 'n amurgul de aur, cu plînsset de cîmponaie și tălângi de turme domoale.

Din *Neuchatel*-ul învățat — sălaș al celor mai războinici conți medievali, odinioară — trenul ne duce acum la Berna în două ceasuri numai, încovoidu-se ca un șearpe negru, printre țărmlurile, cu pa-

norame vesele de sate, ale lacurilor Neuchatel și Bienne și tăind măgurele înflorite cari se înșiră salbă. pînă în cercul Alpilor bernezi.

Dulce drum!

În răcoarea dimineții cu cîntece de clopot în turnul bisericuților gotice, tainic se topește smirna rumenelor flori și vîntul ușurel, filfiind din aripi, cîntă'n tulnice vrăjite, balade vechi din Alpi.

Lumină de lacrimi, lumină de flori, lumină de cer, lumină de soare, în tot locul lumina sufletelor libere ale Svițerei, cari despovărate de lanțurile robiei feudale de odinioară și de azi, cîntă vesel pretutindeni... în luntrile lacurilor, în grădini de roze, la fereastra caselor, în pridvorul negrele mazots, în lăuntru pitoresc al vechilor circiume, după turme, în codri, sus pe piscuri, la mîndrele serbări păstorale, pe lună cu dragostea, în liniștea ghețarilor sublimi...

Berna. În soarele Alpilor, în lumina lină a acestei dimineți frumoase, pe terasa unei Trinkstube din Bärenplatz, alături de frumosul Bundespalast, bem bere de Gassner, în cîni de lut cu relief al blazonului feudal și al legendarilor urși bernezi.

Lumea din Berna furnică sprintenă și veselă: femei frumoase, cu pălării de pae împodobite ca un coș de flori ori cu bonete de Argau, cu pieptar de catifea brodat în roze de argint, cu cămașă largă și mîneci plisate și cu grădini de flori pe lungile pestelci de atlas cu ape, copii cu briuri roșii, cu pantaloni de catifea galbenă și haină albastră, bărbați frumoși cu pipe lungi în gură, țărani veniți la tîrgul reședinței, vînzători de poame și de flori, turiști din toată lumea.

Sub balconul unei case gotice cu picturi de scene cavalești pe din afară, o fată desculță cu coade de aur pe spate, cîntă însoțită de *alphornul* unui *iodler* bătrîn, o baladă veche, cu un glas de privighetoare, care scoate capetele la ferestrele vechilor case și adună lumea 'n jurul ei. Din balconul căminului medieval, o mînușită nobilă de crin, aruncă flori și bănuși strălucitori. Fata face reverențe și cîntă tot mai dulce sub ploia albăstrelelor și a bănușilor din balcon.

Cine știe?!... Poate că odată mica cîntăreață pe care copiii toți o strigă, Bernardeta din Simmenthal va fermeca lumea, va fi o Malibran. Poate că va avea aceiași poveste ca fiica colportorului jidan din Alsacia, vestita Rachel, care la 10 ani cînta pe ulițele Lionului.

În cetate.

Pierduți pe ulițele Bernei, eu și cu tovarășa mea de drum, ne lăsăm călăuziți de inimă. Ea ne povestește pretudini, istoria și legendele trecutului. Nu știe să ne spună nici un nume, nici cînd s'a petrecut ceva, dar ne povestește adevărat și frumos. E cea mai dulce călăuză pentru pelerinii dragostei...

Berna cu stradele strâmte și arcadele boltite eșite înaintea rîndului de jos al caselor și ținînd pe ele rîndurile de de-asupra, Berna cu străvechile ei turnuri, cu medievalele pivniți, cu picturile de pe pereții din afară ai caselor, cu vestitele ei fîntîni cu urși, cu gothicul ei Münster — catedrala meșterului Mathias Heins aruncat după zidurile bisericeii de un meșter protivnic, Berna cu statuile cavalerilor ei în armure de fier, e cetate în care umbra lui Berthold de Zähringen, fondatorul ei și a războinicului Bubenberg, întiul ei magistru, răsare pretutindenî. Ești ca în *Nürnberg-ul* Germaniei, în care un călător învățat, visa noaptea «cruciați și ruguri».

Berna veche, tot mai toarce înlăuntrul ei, firul vieții patriarhale al vremurilor de legendă.

Am vizitat muzeele : minerale, plante, animalele, Șvițerei, un popor de urși împăiați și printre ei ciinele Barry, vestitul ciine de pe marele Saint-Bernhard, care a scăpat din ghiarele morții vre-o 15 turiști îndrăsneși. Biblioteca are cele mai vechi documente pentru istoria Elveției, iar colecțiunea de antichități e obiectul de gelozie al multor străini. În Kunstsaal, sunt cele mai frumoase pînze ale pictorului Calame, maestrul peisagiului elvețian. «Căderea Aarului la Handeck» e capodopera galeriei berneze.

E nămiezi cînd trecem peste podul înalt al Aarului. De pe puntea aceasta se descoperă ochilor cea mai superbă priveliște din lume : cirul Alpilor bernezi cu licăririle ghețarilor din Finster Aarhorn, colinele de smarald ale Gürthenu-lui, castelul lui Rudolph d'Erlach, viteazul de la Laupen, omorît de ginerile său, dar răsbrunat de doi cîini credincioși și panorama Bernei cu săgeata Münster-ului, cu vîrfurile turnurilor vechi, cu cupola romană a palatului federal și acoperișurile de ardezie ale caselor.

Mergem la Bährenz-Wingen vestita groapă a urșilor bernezi.

Locuitorii Bernei încă de la fondarea ei de către Berthold de Zähringen, au un fel de venerațiune către urși. Călătorul profan rămîne uimit de cum intră în Berna, văzînd pretutindenî, icoane și reliefuri de urși.... Urși pe fie care flamură, neguțatori de obiecte cu încrustațiuni și picturi de urși, urși zugrăviți pe pereții din afară ai caselor, urși pe blazon, urși în muzee, urși ca motiv de decorațiune arhitectonică, două statui colosale de urși la porțile orașului, în vechiul Kram, o fîntînă de piatră cu statua unui urs în armură medievală, iar la picioare cu un pu de urs în vestminte de paj, în Zeitglockenturm o procesiune stranie de urși, cîntînd uniî din clarinet, alții din vioară, alții din bas și din cimpoi și după ei o trupă de urși înarmați cu spele și cu arbalete, ca o oaste infernală, într'un marș

macabru, în sfârșit unde-va, doi urși purtând armele orașului și mai mult: un Saint-Ours în calendarul republicei elvețiene.

Urșii au fost patronii cetății.

Istoria lor mi-î cunoscută de-aia, dintr'o descriere frumoasă a unui romancier francez.

La Berna, între vestitele vitralii din Pfisternsalle, am povestit-o unor călători.

După ce Berthold de Zähringen întemeie cetatea Bernei și o strânse în ziduri de granit închizînd-o cu porți de apărare, vru să-î dea un nume. Multă vreme își frămîntă el mintea, dar nu găsi nimic așa de potrivit. Inciudat, strînse la un ospăț mare, toată nobilimea vecină. Ospățul ținu trei zile, dar nimănuî nu-î veni în minte, numele de care să fie vrednică cetatea lui Berthold. După trei zile un cavaler din oaspeți propuse o vinătoare în munți și numele animalului ucis întîi, să dea numele cetății celei nouă. Tot sălașul cavalerilor, în cap cu Berthold de Zähringen, primiră frumoasa propunere și a doua zi cavalerii, arbaletii, cîinii și cornurile umplură codrii de larmă.

Un arcaș ucise un cerb.

Berthold se inciudă și nu primi să dea cetății lui numele unui animal care era socotit ca simbol al sficiunei.

O poveste pretinde că numele cerbului era într'adevăr simbolul temerei lui Berthold, a cărei soție era tînără și frumoasă...

Ceata cavalerilor neluând în seamă lovitura arcașului, vină înnainte.

Spre seară întîlniră un urs.

Fiara fu ucisă și boteză cu sîngele ei cetatea de pe Aar: Berna.

În locul unde săgeata arcașului pătrunse inima ursului, așezară o piatră și pe ea săpară în vechiul grai german:

Erst beer hier fam.

De atunci locuitorii cetății puseră efigia ursului pe blazon, pe fîntîni, pe monumente, pe ziduri și armele cetății fură urșii. Hotărîră apoi să crească în cetate urși bernezi și așa se născu cultul venerațiunei lor.

O nobilă din Berna îmbătrînind fecioară, lăsă prin testament după moartea ei 60 mii livre pentru întreținerea urșilor. Familia atacă testamentul, însă un magistru celebru susținu frumos dreapta moștenire a urșilor și cîștigă. Moștenirea fu vărsată în tezaurul Bernei, și ocîrmuirea cetății se declară răspunzătoare de administrarea acestui fond special. Consiliul tutor al orașului își zidi atunci o casă de reședință și începu să dea ospățuri și baluri galante în numele minorilor urși. Groapa fiarelor fu zidită și pazniculî i se dete titlul de *valet de chambre* și-o vîrguță de aur cu care i se îngădui să atingă urșii la nevoe.

Astfel fu istoria urșilor, pînă spre sfîrșitul secolului XVIII-lea cînd vulcanul revoluționar din Franța zgudui lumea.

Elveția se turbură.

Cantoanele ridicară steagul independenței și luptară. Berna fu învinsă. Cuceritorii pătrunseră în cetate și ridicară tezaurul ei. Unsprezece catîri plecară cu poveri de aur spre Paris: doi din ei, duceau averea nenorociților urși.

După cinci ani de suferință, Bonaparte proclamînd ca Consul actul de mediațiune, Elveția respiră în tihnă, sub aripa uriașă a vulturului francez.

Berna de îndată ce și recăpătă liniștea, începu să repare pierderile săvîrșite. Ea deschise o listă de subscriere pentru urși și adună patruzeci de mii de livre. Ocărmuirea Bernei cumpără cu ei un pămînt care aducea un venit de două mii de livre pentru întreținerea lor.

Mai tîrziu, un condamnat închis într'o celulă alături de groapa unui urs al Bernei, void să scape, săpă un drum care nimeri în vatra fiarei. Ursul nu'i făcu nimic, îl lăsă să fugă și cînd temnicierul intră a doua zi în celula condamnatului, găsi un urs în locul prizonierului. Temnicierul speriat fugi, ursul se luă pe urma lui și găsind deschisă calea, eși în piața tirgului și începu să mănince roade din panerele femeilor cari fugiau speriate. Doi fierari îl prinseră cu meșteșug și de-atunci Consiliul Bernei hotărî mutarea groapei în afară de cetate, cheltuind cu construirea ei jumătate din tezaurul rămas.

Astăzi, urmașii străbunilor urși bogați cu ranguri feudale sunt simpli democrați în Berna politică.

Toți călătorii îi vizitează....

*

Seara peste Aar.

Luna se ridică plină peste piscurile licăritoare ale Alpilor, polcînd săgeata de oțel din turnul goticului Mûnster. Pe terasa catedralei lingă statuia de fier al lui Berthold de Zähringen mica Bernardetta cîntă ca o arătare din povești.

Orologiul Bernei sună departe.

Noi visăm. . .

Zânele Alpilor stau pe stînci.

GH. D. MUGUR.

POVESTE

Roșu Împărat avea trei feciori voinici și frumoși, de nebinea fetele după ei, nu altceva. Cînd era «prazna»¹⁾ le făcea vîrf, că vezi dumneata: nu numai că era drăgălaș nevoie mare, da mai era și tare norocos, bată-l fericea.

Peste nouă hotare de împărății, trăia *Verde Împărat*, iarăși «mărime» strasnică; și ăst *Verde Împărat*, avea și el trei toitănele de fete, de-ți strîmbai gîtul uitîndu-te după ele, și tot nu te mai săturaî. Cînd era smeoaica a mică par'că ai fi vrut s'o sorbi din ochi, că era mai «oleoleo» de cît celelalte surori, și la făptură și la minte.

Cînd se făcură fetele de măritat, *Verde Împărat* dete sfoară în țară, că cui i-e aminte să se însoare, n'are de cît să vie să-și aleagă pe care-i place din trei fete, dar numai dacă se simte să-î îplinească voile, c'altfel i se taie capul.

Și venîră, nenîșorule, lume după lume, flăcăi, tot d'ăi frumoși și voinici ca brazii munților, tot feciori de crai și de împărați, dar casa cu ochii n'au mai văzut-o. Aici le-au putrezit oasele, că vedeți dumneavoastră: fata a mică era năzdrăvană, și ea le făcea de cap.

Aud despre asta și feciorii lui *Roșu Împărat*. Țel mare zice:—«Măi tată, o să mă duc să pețesc și eu o fată d'ale lui *Roșu Împărat*. La noroc!»

— Du-te, dec, dacă crezi c'o să faci vr'o pricopseală p'acolo. Dacă nu, nu-ți mai băga capul, că rămîi fără el.

— Mă duc, și una din două: ori înșurat, ori mort.

S'a dus băiatul, și s'a dus și ăl mijlociū. Și duși au fost, că tat-său de urmă nu le-a mai dat nici pînă azi. Și umbla bietul tot amărit, și necăjit—de nu știa ce să ia de jos, că trei flăcăi avea și el, la care ținea ca la Dumnezeu, și doi își făcuseră de cap.

— Tată, zise ăl mic, mă duc și eu să-mi încerc norocul. Eu nici una, nici două: am să cer de nevastă pe fata a mică a lui *Verde Împărat*.

— Fugi d'aci tăicuțule, ce vrei să te prăpădești și tu ca frații tăi?

— Ce o fi, o fi. Mi-a plecat mie capul să mă duc, mă duc și ce mi-o fi scris în frunte mi-e pus.

A încălicat p'un cal iute ca vâpaia focului, s'a îmbrăcat în niște haine de sticleaū ca raza soarelui și a pornit la drum: hai-hai, hai-hai, pînă o da de palatele socru-său.

Cum mergea el, uite că într'o margine de pădure vede un copac arzînd. Da'copacu'ăsta a fost avînd o scorboră. Și acolo în honănău, se aciolase un roiū de albine. Și, făcuseră scrociob: faguri, miere... dec, cum cere trebuința.—Băiatul auzi bîzîitul muștelor și pricepu ce trebuie să fie acolo. Pînă să le cuprindă vîlvătaele, ce făcu, ce drese—el știe!—că stinse focul și scăpă albinele de la piește.

Cînd se văzură scăpate cu viață, veni matca și zise băiatului:

1) Țel mai mic dintre ei.

— Făt-Frumos, fiind-că ți s'a făcut milă de noi și ne-ai scăpat de la moarte, ține aripioara asta, leag-o în colțul naframei și bag-o în sîn, și cînd îi avea vre-o nevoe, dă-i foc cu chibritul și gîndește-te la mine, că cu ce mi-o sta în putință, te-oi ajuta și eu cu muștele mele.

Așa făcu băiatul și porni mai departe.

După o goană bună de cal, ajunse la un rîu. Cînd să treacă podul, vede o negureață pe pod, de nici el nu-și da cu gîndul ce să fie.

Cînd colo, tîmbălău mare : toată furnicările era adunată pe pod și chefuia la o nuntă ; cu lăutari, cu mese întinse, cu joc... dec, ca la fite ce nuntă. Ce se gîndi băiatul ?

— Mă, furnicile astea săracile, sînt și ele taman «în toi». N'o fi păcat de Dumnezeu să le stric eu cheful ? Și dacă ar fi numai atât, hoidea-boidea, dar cite suflete n'o să strivesc eu sub coștele calului ?!

Măi bine să le las să-și vadă de treboară, iar eu să ocolesc nițel și să trec și prin gîrlă, că n'o fi foc.

Ocoli pe dup'un rediș și trecu prin rîu, pîn'la pieptul calului. După ce se văzu pe mal, l-întîmpină la capu'ălălalt al podului regina furnicilor :— «Voinice voinice, mare pomană ți-ai făcut cu suflarea furnicărească ! Ia aripioara asta, leag-o'n colțul basmalei și pune-o bine, și cînd îi intra în vr'o încurcătură dă-i foc cu chibritul și gîndește-te la mine.»

Așa făcu, și... mîna băiete !

La o răspîntie, văzu un cocor schilod, împușcat într'un picior. I se făcu milă, îl spală bine de sînge și-l obloji.

Cocorul, cunoscîndu-și lungul nasului, smulse cu ciocul o pană din aripă și i-o dete zicînd : «Ia pana asta, c'o să'ți prindă bine p'acolo.»

După ce mai calcă vr'o poștie-două, dete peste un foc mare în marginea drumului. Pe foc ardea o buturugă, și un țîntar se înțepenise într'o crăpătură supt coaja buturugii. Și bîziia săracul de te seca la inimă, că începuse a-l dogori văpaia.

Băiatul nu mai șezu pe gînduri. Scoase cuțitul de la briu și scorboli cu vîrful cuțitului, pînă-î, făcu loc să iasă, așa că scăpă pe bietul țîntar din para focului.

— «Voinice, voinice, să-ți dea D-zeu sănătate și noroc, că bun suflet de creștin măi ești ! Dacă nu te aflaî d-ta să mă scapi, acu eram scrum. Ia aripoar'asta și păstrează-o într'un colț de basma, că nu știî cum te ajunge vacu, poate că ți-o fi de vr'un ajutor pe und'te-i duce.»

După asta, n'a mai mers mult și a dat peste sodomul de acareturî și boguții ale lui Verde Împărat. Cînd era palatul... se învîrtea după soare nu altceva.

Intră înăuntru și se întîlnește piept în piept cu împăratul :

— Cine ești tu, măi flăcăule ?

— Sînt fecioru-âl mic al lui Roșu Împărat.

— Și ce vînt te-a adus pe la noi ?

— Păi nu te cam temî ce ? Sînt *amator* de însurătoare și am venit să'ți pețesc fat'a mică.

— Bine ai făcut de ne ai băgat în seamă. Fata o să ți-o dau, că vezi tu — de dat mi-e; dar nu știi cu ce picior îi fi călcat când ai plecat d'acasă.

— Cu dreptul, cu dreptul, cinstite împărate, prididi cu gura, voinicul.

— Să dea D-zeu, băete, că și mie mi-ar fi voia să fiu socru și să joc coala la nunta fie-mii; dar să-ți spui una: la fetele mele au venit peștorii, ca frunza și ca iarba; și fetele uite-le, tot astea sînt cite trele; că ei pragul porții îndărăt nu l-au mai trecut. Pe toți i-am tăiat, fiind-că pe nici unul nu l-a dus puterea să-mi împlinescă poruncile, cum puseserăm rămășag.

— Și cam ce brînză mare vrei să-ți faci?

— Stăi, nu te pripri, că ți-oîu spune. Intii să ne înțelegem ruminește: vrei numai să încurci lumea ca ș'ailalți? Or vrei să-ți bagî capul cu tot dinadinsul.

— Da'ce, împărate, crezi că eu am plecat să încure lumea? Un cap am. Dacă o fi vrednic să scape teafăr, scape, dacă nu, ducă-se. De ce să-l mai țin degeaba d'a supra umerilor?

— Bine, așteaptă nițeluș. Intră înăuntru și nu știu ce se domăi cu «drăcoica» a mică. Pasă-mi-te, ea povățui pe tat-său ce să-i de-a de făcut băiatului.

— Uite ce să-mi faci: De astă seară — că era soarele pe muchie — și pînă mîine de dimineată să-mi dai gata un pod de ceară, d'aici și rîină 'n ușa bisericii. Dacă nu l-ai face, să-ți ei nădejdea de la lumea asta.

— Ai înțeles? — Am înțeles.

Innoptă. Băiatul începu să-și frămînte mîntea: Ce să facă și cum să dreagă ca să facă podul împăratului? Nu știu ce vru să caute în sin și dete peste batistă. Atunci își aduse aminte de aripioară, o dodesnodă și-i dete foc cu chibritul. Se și pomeni cu matca.

— Ce vrei, voinice? — El îi spuse pățania.

— Și d'aia te vâicăreai? N'ai nici o grijă. Lasă-l în seama mea.

Intr'o clipă strînse toată «muscăria» de pe fața pămîntului; și cît s'ar coace o turtă, făcu un pod de ceară, să dai banu d'adura pe el!

— Il făcuși mă? — Il făcuși! zise împăratul dimineată, cînd îi văzură ochii așa minune de pod. Dar stăi că n'am isprăvit. Fata mea nu se ia cu una cu două, așa cum crezi tu.

— Bine, împărate, spune-mi ce să-ți mai fac și m'oiu căsni cum oi putea s'o fac și p'aia; că — vezi, măria ta — am intrat în horă, trebuie să joc.

— Vezi tu alea trei grămezî de meu din curte? De noapte să mi le cari cu pumnul în magazie.

Innoptă iar. Cum era să le mute săracul? Că nu erau mai mici: grămada cît o șură de paie, d'ale mari. — Se mai gîndește, se mai sucește, dar la urma urmei îi rămase nădejdea la aripioara de furnică.

— Ce-ai cu mine, stăpîne? zise regina furnicilor cînd dete foc aripioarei? — Uite așa...așa... îi spuse pe șart toată nevoia.

— Și d'aia te teșești tu? Ține-ți curajul și n'avea grijă, că le mut eu.

Odată își strînse toată furnicărima și cît te-ai încălța la un picior, trei grămezî răsărîră ca din pămînt, în magazie; iar în curte jurai că n'a fost nici bob de meu.

— Fă, mi se pare că cu ăsta ai să-ți faci veleatul, zise împăratul, fetei ălei mici, când sculându-se de dimineață și aruncându-și ochii pe fereastră, văzu curtea ca 'n palmă.

— De, tată, cum mi-o fi rînduiala; da' noi, tot să-i mai dăm una.

Și-î spuse ea ce.

— Sînt mulțumit și d'asta, zise împăratul. Acu să-mi mai faci una și să-ți ei fata: *să-mi aduci o sticlură de apă din izvorul de lacrimi, care se află unde se bat munții în capete.*

Se gîndi la cocor și se pomeni numai de cît cu el.

— Ce stai așa îmbufnat, voinice, de par'că ai fi o curcă ploată? Băiatul îi spuse încercătura.

— Dacă mă crezi, nici eă nu știu unde or fi munții ăia cu izvorul. Dar, să string toți cocorii, că doar — doar s'o găsi vr'unul care să-î știe! — că nu vă spusese: Cocoru'ăsta era starostea lor.

Așa făcu, dar nu se găsi nimeni care să aibă în știre de munți.

Da' uite că mai amănat sosește șontăcîind un cocor schilod.

— Măi băete, îi zise tartorul, nu cumva îi fi știind tu und'se bat munții în capete?

— Ba știu, zise șchiovîrnogul, că «p'acolo-mi fac pocăita.»

— Păi, știu, că tot acolo mai e și un izvor de lacrimi. Te duci tu să-mi aduci o sticlură de apă din izvoru'ala?

— Mă duc, de ce nu. Da'-mi trebuie un răgaz de șapte zile: trei dusul, trei întorsul și una pin'să iaă apă; că nu te poți apropia nici pină 'n prînz, nici după prînz, ci numai în ziua jumătate cînd se odihnesc puțin munții.

Flăcăul se duse la împărat: Luminat împărate, treaba dumitale nu se poate face cu una cu două. Eă nu mă dau îndărăt, dar uite ce te-aș ruga: să-mi dai un răgaz de șapte zile, și-ți fac întocmai cum mi-ai poruncit.

— Bine, băete, îți dau și opt, numai treaba să se facă pe placul meu.

După șapte zile, cocorul se întoarse cu sticlura.

— Bun de tot; tu ai scăpat de moarte. Hai de-ți ia fata. Dar bagă de seamă: ai să-ți alegi din trei, p'a mică. Să nu te care păcatul să greșești și să nemerești p'a mare, ori p'a mijlocă, voinice, că tocmai atunci ți se 'nfundă.

Împăratul puse pe cîte trele fetele p'o vîrtelniță. Și o învîrtea iute — iute, de-ți lua ochii. Ce putea să facă? Se uita lung! Dar, tocmai și aduse amînte de țîntar, care și veni numai de cît și-î șopti la ureche:

— Uite, voinice, cum ai să-ți cunoști mireasa: Cînd s'o apropia de tine, eă am s'o ciupesc de obraz. Ea o să apere cu mîna. Tu să stai adiba, și cînd îi vedea-o amenințînd, s'o și 'nhați: «asta e a mea, împărate». Așa făcu. Cînd fluștură fata din mîna să se apere de țîntar, băiatul: haț! «asta e. împărate!»

— Ia-o băete, c'a ta a fost să fie!

Își luă flăcăul mireasa și porni în răpi acasă de mai insenină nițel fața înourată a bietului tat-său, că de focul băeților și de inimă rea, ajunsese să nu-l mai cunoști. Și-și mai uită nițel și socru'ul mare d'ale necazuri, că-i trase niște chiefuri și niște jocuri la nunta fiii-sii, de se duse pomina.

Iar bietul Verde Împărat, după ce se văzū scăpat d'o «piatră», mai rămase cu două bebele după cap.

Și dacă s'o mai fi găsit vr'un flăcău voinic și cu noroc ca feciorul Roșului o fi mai scăpat de vr'o pacoste. Dacă nu, tot nemăritate sunt amîndouă, și i azi

D. MIHALACHE — CÎRCINOV

Auzită în satul Goleștiu -- Badii, Mușcel, de la unchiul meu Tudor Mihalache

CRONICA

T. de Wyzewa, Jugemens nouveaux sur l'oeuvre de Shakespeare (în Revue des deux mondes, din 15 Aug. 1907).

Gloria lui Shakespeare era să fie scăzută în timpul din urmă și nu de vre-un critic prea minuțios, ci de marele scriitor Tolstoi. Intr'adevăr Tolstoi într'un volum apărut nu de mult, contestă ori-ce merit artistic operelor lui Shakespeare. Despre acest lucru, merit să răstoarne un întreg crez în literatură, s'a făcut mare caz, ba și în presa noastră și-a găsit răsunset. Tolstoi analizînd teatrul lui Sh. găsește că peste tot este desprețuit adevărul, că nu se ține seamă de verosimilitatea de loc și de timpătit de prețuită de alții. Așa acțiunea din Regele Lear se petrece cu 8 secole după Chr. și totuși personagiile ne sînt arătate în condițiuni posibile numai în evul mediu. Actele cu întreaga vorbire a personagiilor, au un caracter exagerat, trecînd limitele ordinare ale realității, ceea-ce le face pas distruge pentru noi posibilitatea iluziunii artistice. Tolstoi negăsind în opera lui Shakespeare nici unul din elementele ce le judecă el ca indispensabile pentru frumusețea unei opere dramatice a conchis că această faimoasă operă e lipsită de frumusețe și că admirația noastră poate că este efectul modei său poate a unei autosugestii colective. Tolstoi însă nu judecă decit după concepția lui personală ce o are despre artă, el dă o definițiune cu totul realistă frumosului dramatic și aceasta îl împiedică să aibă o părere dreaptă. Chiar acel caracter exagerat pe care Tolstoi îl descoperă în opera lui Shakespeare, este ceea-ce constituie în această operă partea poetică, poezia adevărată. Dacă să ia întreaga serie de obiecțiuni ce le face Tolstoi intrigii și vorbirii personagiilor din Regele Lear, toate aceste ar fi juste dacă am admite idealul realist al criticului rus și din contră, cu atît mai false și mai monstruoase dacă avem în vedere sentimentul valorii curat poetice a operii și a geniului lui Shakespeare. S'ar putea ca nici unul din procedurile lui Shakespeare să nu fie conform cu aparența obișnuită a realității, dar tocmai de aci vine frumusețea superioară a dramei lui Shakesp. și e o frumusețe care nu se lasă a fi analizată sau probată. «În ori-ce artă poetul este un om care din instinct, irezistibil, percepe și concepe lucrurile alt-fel decit ordinarul oamenilor, într'o formă mai delicată său mai pasionată, mai luminoasă său mai sombră, dar în tot-deauna mai frumoasă».

* *N. Iorga. Hîrtii din archiva mănăstirii Hurezului*, precum și din a Proto-popeii Argeșului, din a boierilor Brîncoveni și altor reanuri, găsite în casele proprietății din Brîncoveni și publicate cu o introducere, note și indice. București, Socec, 1907, XLV 385 pag. 5 lei. — Din documentele publicate în acest volum și al căror fir conducător este așa de bine prins și întregit în introducere, se reconstruește istoricul Mănăstirii Hurezului «una din comorile de artă ale țării» și fundațiunea domnească a lui Constantin Vodă Brîncoveanu, care voia să-și întemeieze aci lagărul dinastiei sale. Scrisorile domnești și socotelile mînăstirii ne dau amănunte interesante despre această presupunere a Brîncoveanului, care își inzestrase ctitoria cu daruri bogate și-i acordase privilegiu deosebite. Frumoase sînt mai ales scrisorile ce se schimbau între egumenii mînăstirii, începînd cu Ioan cel dintîiu, și diferiții ctitori de pe vremuri cu privire la revendicarea vre-unui drept încălcat. Alte hîrtii aduc lămuriri prețioase referitoare la familia Brîncovenilor, la familiile Căzănescu și Stoienescu precum și date de pe la alte mînăstiri oltene. La sfîrșit o tablă de nume și de lucruri. Volumul acesta este al XIV-lea din marea colecțiune de documente publicate de d-l N. Iorga sub titlul de Studii și documente cu privire la istoria Romînilor.

St. P.

* Nuova Antologia din 1 Sept. c. publică un articol «L'acordo greco-romeno» iscălit Pietro Cancani. Articolul, care arată punctul de vedere grec în chestiunea macedoneană, este un adevărat «cancan» — după cum arată și numele autorului — ce ni se joacă nouă Romînilor. Așa se spune că «limba romînească este atît de avută în elemente slave încît mult timp a și fost socotită ca aparținînd grupului slav. Elementul slavon este cu totul necunoscut cuțovlahului, care în usul familiar întrebuițează un dialect, format ici-colo cu terminări latine, dar care n'are nimic comun cu limba romînească... Legionile lui Traian în fața elementului barbar din Dacia aș putut lăsa urme mai ales în partea flexionară a limbii, însă legionile lui Metellus (în Macedonia) se găseau înaintea unei civilizațiuni vechi, a unui elenism puternic înaintea unei limbii deplin dezvoltate și desăvirșite. În Macedonia numai elementul incult din sate în contact cu legionarii a putut păstra vre-o urmă din idiomul latin, neînsemnată de alt-fel într'un dialect, care cu cel cuțovlah, este curat grecesc în cuvintele care se referă la învățămînt, la religione la partea intelectuală a vieții, în adverbe, verbe, în formațiunea viitorului». Mai departe că «Intr'adevăr Romînia datorește elementului grecesc toată viața comercială» și că «în toată istoria Romîniei elementul grec în totdeauna a avut locul de frunte». Se dă și o listă foarte curioasă de ciți-va bărbați contemporani de-ai noștrii, pe cari autorul îi revindică de fii ai Greciei. Restul articolului se ocupă de politica romînească în Macedonia, dar tonul pătimaș batjocoritor și veninos al autorului ne oprește de a mai stărui asupra lui. Am voit numai să atragem atențiunea asupra acestui articol — publicat într-o mare revistă italienească — pentru că n'ar trebui să rămînă fără răspuns.

* A apărut în volum separat, extras din Buletinul Soc. geografice, o nouă lucrare prețioasă a d-lui *Al. Stefulescu. Din trecutul Gorjului*. Satele dispărute.

Satele care și-au schimbat numele. Configurația Gorjului. Culele. București 1907. 156 pag. La sfârșit cu indice de nume.

* Const. Minescu. Studii comparative asupra organizării și exploatării serviciilor poștale în Germania, Elveția și România, urmate de propunerile de modificări, simplificări și îmbunătățiri ce trebuiesc introduse și în administrațiunea poștelor române. Un interesant raport de 235 pag. vrednic de luat în seamă pentru o mai bună organizare a serviciului nostru poștal, care a rămas neschimbat de la 1892 încoace. Aceasta se impune mai ales în urma creșterii enorme a corespondențelor. Așa în 1892 am avut în serviciul intern ca prezentate scrisori, cărți post. și imprimare, în număr total de 17.112.782 bucăți, iar în 1904—1905 s'au ridicat la 76.965.144 bucăți, adică aproape s'au încincit în interval de 12 ani.

* Înregistrăm cu părere de rău moartea bătrînului scriitor **Iosif Vulcan** n. 19 Martie 1841 în Holod. A studiat liceul în Oradea-mere și dreptul în Budapesta. A fundat revista literară «Familia» la 1865, care a apărut întâiu la Budapesta și apoi la Oradea-mare. În jurul foii sale a grupat pe cei mai buni poeți romîni; a mai redactat «Umoristul», «Gura satului» și «Șezătoarea». A publicat: Panteonul Romîn; Nuvele, 3 vol.; Dela sate 1 vol.; romanele: Sclavul amorului 3 vol.; Ranele națiunii 2 vol.; Barbu Strimbu în Europa, 3 vol.; Fata popii 2 vol.; apoi: Poezii, 1 vol.; Lira mea, 1 vol. și piese populare: Ruga dela Chișetău, Sărăcie lucie: comediile: Alb sau Roșu, Chiriașul fugit, Mireasă pentru mireasă, Soare cu ploaie, Gărgăunii dragostei și tragedia: Ștefan-Vodă cel tînăr, premiată și jucată la teatrul național din București. A fost inițiatorul și președintele Societății pentru înființarea unui teatru romînesc în Transilvania. Academia romînă l-a ales ca membru corespondent la 1879, iar membru activ la 1891.

RASPUNSURI

Z. B. Mulțumesc pentru veștile date și dorim să te vedem cit de curînd printre noi. Dacă ai trimite materialul promis te-am prețui încă și mai mult.

Ild. Or. Craiova.—Adevărat că «păcatul mărturisit e pe jumătate iertat. Poesiile sunt slabe... pentru publicat»; mai trimiteți.

I. Br. Vom publica «Asfințitul» în care sunt lucruri real frumoase dacă însă veți cossimți s'o concentrați.

St. O. Buciumeni. — Prefectul a fost, dar nu am căzut de acord asupra lui Hussar. A rămas să te puie în curent — și pe mine de asemeni — cu ce se va hotări la Iași.

„MINERVA“

Institut de arte grafice și editură, Bd. Academiei, 3
Strada Edgar-Quinet, 4, București.

A apărut :

Vremuri de Bejenie

DE

M. SADOVEANU

Povestiri alese

de GUY de MAUPASSANT

Traduceri de

M. SADOVEANU

Prețul fiecărui volum : LEI 2.—

De vânzare la toate librăriile din țară.

Routăți Literare

apărute în editura
institului de arte

grafice și
editură

„Minerva“

București. — Bd. Acade-
miei 3, — Edgar-Quinet 4

M. Sadoveanu

La noi, în Vișoara

Scrisori către un prieten

Prețul: Lei 2.—

I. A. Bassarabescu

Vulturii

Schițe și nuvele

Prețul: Lei 1.50

N. Dunăreanu

Chinuții

Schițe
din viața de port

Prețul: Lei 1.50

Em. Gârleanu

Cea d'întăi Durere

Prețul: Lei 1.50

Cu ilustrațiuni

M. Eminescu

Geniu Pustiu

— Roman inedit —
Ediția II-a

Prețul: Lei 2.—

V. Alecsandri

Teatru IV

Vol. V din opere complete

Prețul: Lei 1.50

N. IORGA

Prin Bulgaria la Constantinopol

Prețul: Lei 2.50